

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי הָכִי מֵאֵי דְכְתִיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין
הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אָמַר לִיה, אֹר אֶפִּיק יוֹם וְחֹשֶׁךְ
אֶפִּיק לַיְלָה. לְבַתֵּר חֶבֶר לֹון כְּחָדָא וְהוּוּ חַד דְכְתִיב וַיְהִי
עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלִיְלָה וַיּוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהֵאֵי
דְכְתִיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (דְּאֶפְרִישׁ מִחֻלּוּקָת)

דָּא בּוֹמְנָא דְגְלוּתָא דְאֶשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְכוּרָא בְּאֹר וּנְוִקְבָא בְּחֶשׁוּכָא.
לְבַתֵּר מִתְחַבְּרֵן כְּחָדָא לְמַהוּי חַד. בְּמֵאֵי אֶתְפְּרֶשְׁאֵן
לְאֶשְׁתְּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֶשׁוּכָא. מִתְפְּרֶשְׁן דְרַגִּין
וְתַרוּוּיֵיהוּ כְּחַד הוּוּ. דְהָא לִית נְהוּרָא אֶלָּא בְּחֶשׁוּכָא וְלִית
חֶשׁוּכָא אֶלָּא בְּנְהוּרָא. וְאֶף עַל גַּב דְּאֶנוּן חַד אֶתְפְּרֶשְׁן
בְּגוּוּנִין וְעַם כָּל דָּא אֶנוּן חַד דְכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אֶתְבְּרִי וְאֶתְקִיִּים
דְכְתִיב, (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. מָאן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא
דְעֲלָמָא דְאִיהוּ רִזָּא דְזִכּוּר. וְעַל דָּא עֲלָמָא קִיִּמָּא בְּבְרִית
יוֹמָם וְלַיְלָה כְּחָדָא דְכְתִיב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה
חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. חֻקוֹת שָׁמַיִם דְנִגְדִין וְנִפְקִין
מֵעֵדֵן עֲלָאָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים ד) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שָׁם
יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב.

מִחֲצִצִּים כְּמֵא דְאֵת אָמַר, (שמואל א יז) אִישׁ תְּבִינִים. בֵּין
מִשְׁאֲבִים דְּאִיהוּ יְתִיב בֵּין אַנּוּן דְּשִׁאֲבִין מִיָּא מְלַעֲיִלָא
וְהוּא נָטִיל בְּתַרִּין סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוּן בְּגוּיָה.

שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְהִימְנוּתָא
לְאֵתִּדְבָקָא. שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן יִנְקִין צְדָקוֹת
יי וְשִׁאֲבִין. צְדָקוֹת פְּרוּזוֹנוּ (בִּישְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק דְּעֵלְמָא
דְּאִיהוּ קַיִים וְקַדִּישׁ, וְאִיהוּ שְׂאִיב וְנָטִיל כֹּלָא וּמְפִיר
לְגַבֵּי יַמָּא רַבָּא אַנּוּן מִיִּין עֵלְאִין. בִּישְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל
יִרְתּוּ קַיִים דָּא. וְיִהְיִיה לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּתַת
עֵלְמִין.

תּוֹסַפְתָּא

תְּנִינָן מֶל וְלֹא פֶרַע אֵת הַמִּלָּה
כְּאִילוּ לֹא מֶל. בְּגִין דְּתַרִּין
דְּרַגִּין אַנּוּן מִלָּה וּפְרִיעָה. זְכוּר
וְשִׁמּוֹר. צְדִיק וְצַדִּיק. דְּכַר
וְנוֹקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף
וּבְרִית דָּא רַחֵל. וְאַצְטְרִיךְ
לְחַבְרָא לֹון. וּבְמָה מְחַבֵּר לֹון.
כַּד אִיהוּ גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמָאן
דְּגְזִיר וְלֹא פְרִיעַ כְּאִילוּ עֵבְדוּ
בִּינֵיהוּ פְרוּדָא, (עד כאן תוספתא)

כִּיּוֹן דִּישְׂרָאֵל שְׁבִקוּ לִיה
דְּהוּ גְזִרִין וְלֹא
פְרַעִין. מַה כְּתִיב, (שופטים ה)
אֲז יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם יי.
יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים, אַנּוּן שַׁעְרֵי
צְדָק הֵווּ יִתְבִּין לְתַרְעֵי וְלֹא
עֵאלִין לְגוּ. וּבְהֵהוּא זְמַנָּא (דף
לב ע"ב) כְּתִיב, (שופטים ב) וַיַּעֲזְבוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת יי וְגו'. עַד

דְּאֵתַת דְּבוּרָה וְנַדִּיבַת לֹון בְּהֵאֵי כְּמַה דְּכְתִיב, (שופטים ה)
בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְרוּזוֹן בִּישְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְרוּזוֹן, דָּא

הוא פְּרֻזֹנוֹ דְקָא אֲמָרְן. חֲדָלוּ פְּרֻזֹן, קַיִים קַדִּישָׁא דְלֹא
 אֲתַפְּרָעוּן. (שופטים ה) עַד שִׁקְמַתִּי דְבוּרָה שִׁקְמַתִּי אִם
 בִּישְׂרָאֵל. מֵאִי אִם. אֵלֹא אֲנָא נְחַתִּית מִיַּיִן עֲלָאִין מֵעִילָא
 לְקַיִמָא עֲלִמִין, בִּישְׂרָאֵל סִתָּם לְעִילָא וְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה
 דְעֲלֵמָא לֹא אֲתַקַּיִים אֵלֹא עַל קַיִמָא דָא. וְרֻזָא דְכֻלָּא
 (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם כְּתִיב, (לך לך עז ע"א).

תִּלְתַּת נַפְקִי מִחֵד. חֵד בְּתִלְתַּת קַיִמָא עָאל בֵּין תְּרִין. תְּרִין
 יִנְקִין לְחֵד, חֵד יִנְיֵק לְכַמָּה סְטָרִין. פְּדִין כֻּלָּא חֵד.
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד יוֹם דְּעָרֵב
 וּבֹקֶר כָּלִיל כְּחֵדָא. הֵינּוּ רֻזָא דְבְּרִית יוֹמָם וְלַיְלָה וּבִיָּה
 כֻּלָּא חֵד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין
 מַיִם לְמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁבַעַה רְקִיעִים אֲנֹן
 לְעִילָא. וְכֻלְהוּ קַיִמָא בְּקַדּוּשְׁתָּא עֲלָאָה. וְשְׁמָא קַדִּישָׁא
 בְּהוּ אֲשַׁתְּכַלֵּל. וְדָא רְקִיעָא הוּא בְּאַמְצָעוֹת מִיָּא.
 דָּא רְקִיעַ קַיִמָא עַל גְּבִי חַיּוּוֹתָא אַחֲרָנִין. וְאִיהוּ אֲפָרִישׁ
 בֵּין מִיַּיִן עֲלָאִין לְמִיַּיִן תַּתָּאִין. וּמִיַּיִן תַּתָּאִין קָרְאִין
 לְעֲלָאִין. וּמֵהָאִי רְקִיעַ שְׁתָּאן לֹון. דָּא הוּא דְמַפְרִישׁ
 בֵּינֵיהוּ. בְּגִין דְּכֻלְהוּ מִיָּא בִּיָּה כְּלִילָן. וּלְבַתֵּר נְחִית לֹון
 לְהַנִּי חַיּוּוֹתָא וְשְׂאֵבִין מִתַּמָּן.

כְּתִיב, (שיר השירים ד) גֵּן נְעוּל אַחוּתִי כִּלְה גַל נְעוּל מְעִין
 חָתוּם. גֵּן נְעוּל, דְּכִלְא אִסְתִּים בֵּיה. דְּכִלְא
 אֲתַכְלִיל בֵּיה. גַּל נְעוּל, דְּהֵהוּא נְהָר נָגִיד וְנִפְיָק וְעֵייל
 בֵּיה וְכִלְיָל וְלֹא אִפְיָק וְקָרְשִׁי מִיָּא בֵּיה וְקִימִי. מִיָּא
 טַעֲמָא בְּגִין דְּרוּחַ צְפוּן נָשִׁיב בְּאַנּוּן מִיָּא וְאֲתַקְרִישׁוּ וְלֹא
 נִפְקִי לְבַר עַד דְּאֲתַעְבִּיד קָרַח (לעיל כט ב) וְאֲלַמְלֵא סִטְרָא
 דְּדָרוּם דְּאִקִּישׁ תַּקְפִּיה דְּהֵאִי קָרַח לָא נִפְקִי מִנֵּיה מִיָּא
 לְעֵלְמִין.

וְחִיזוּ דְּהֵהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה כְּחִיזוּ דְּהֵאִי קָרַח
 דְּמִתַּקְרָשָׁא וּמְכַנְסִים בְּגוּיָה כָּל אַנּוּן מִיין. כֶּךָ הֵהוּא
 עֲלָאָה דְּעֵלִיָּה כְּנִישׁ כָּל אַנּוּן מִיין וְאַפְרִישׁ בֵּין מִיין
 עֲלָאִין לְמִיין תַּתְּאִין. וְהֵאִי דְּאֲמָרן יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם.
 בְּמַצִּיעוֹת. לָאוּ הָכִי. אֲלָא יְהִי כְּתִיב. הֵהוּא דְּהוּי מִנֵּיה
 בְּמַצִּיעוֹת מִיָּא הוּי. וְאִיהוּ לְעֵיל דְּקִימָא עַל רִישָׁא
 דְּחִיּוֹתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵית קְרוּמָא בְּמַצִּיעוֹת מַעוּי דְּבַר נָשׁ
 דְּאִיהוּ פָּסִיק מִתְתָּא לְעֵילָא וְשָׂאִיב מַעִילָא וְיִהִיב
 לְתַתָּא. כֶּךָ גּוּוּנָא דָּא רְקִיעַ אִיהוּ בְּאַמְצַעִיתָא וְקִימָא עַל
 אַנּוּן חִיּוֹתָא דְּלְתַתָּא. וְאִיהוּ פְּרִישׁ בֵּין מִיין עֲלָאִין
 לְתַתְּאִין. תָּא חֲזִי, אַנּוּן מִן אַעְדוּ וְאוּלִּידוּ חֲשׁוּכָא. וְעַל
 רָזָא דָּא כְּתִיב, (שמות כו) וְהַבְדִּילָהּ הַפְּרוּכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ
 וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח (תהלים קד) הַמְקַרָּה בְּמִים עֲלִיּוֹתַי וְגו' בְּמִים
 אֵלַיִן מִיַּיִן עֲלָאִין דְּכֻלָּא דְּבַהּוּ תַקִּין בֵּיתָא כְּמָא
 דְּאֵת אֲמַר, (משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכַוֵּן.
 הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוּ. רַבִּי יִיסָא סָבָא פִּלְיָג עָבִים ע"ב י"ם.
 עַב דְּאִיהוּ חֻשְׁךָ שְׁמָאֲלָא דְּקִיָּמָא עַל יָם דָּא.
 הַמְהֵלֵךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ דָּא רוּחָא דְּמַקְדְּשָׁא עֲלָאָה. וְרוּזָא
 דָּא (שמות כד) שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. כְּתִיב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל
 כְּרוּב וַיַּעֲוֹף וַיֵּדָא עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב חַד
 לְבַתָּר אִיגְלִי עַל כַּנְפֵי רוּחַ וְעַד דְּהָאִי אֲתַעַר לָא אֲתַגְלִי
 בְּהָאִי.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּתִיב, (איוב כח) וּמִים תִּפֵּן בַּמַּדָּה. בַּמַּדָּה
 מִמַּשׁ אֲתַקִּין לָהּ כַּד מָטוּן לְגוּוּהָ. וְאַנּוּן תַּקּוּנָא
 דְּעֲלָמָא כַּד מָטוּ מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא כַּד הוּוּ
 קְדָמָאִי אָמְרִי כַּד הוּוּ מָטָאן לְהָאִי אֲתַר מְרַחֲשֵׁן שְׁפוּן
 דְּחַפְיָמִין וְלָא אָמְרִין מְדִי בְּגִין דְּלָא יִתְעַנְשׁוּן.
 רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֵת קְדָמָאָה דְּאֲתוּוּן הָוּה שְׁטִיָּא עַל
 אַנְפוּי דְּקִיטְרָא דְּכִיָּא וְאֲתַעֲטַר מְלָרַע מְלָעִילָא
 וְסָלִיק (דף לג ע"א) וּנְחִית וּמִיָּא מִתְגַּלְפִּי בְּגִלּוּפִיָּהּ וּמִתִּיִּשְׁבָן
 בְּדוּכְתִיָּהּ וְאֲתַכְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אֲתוּוּן כְּלָהּוּ כְּלִילָן דָּא
 בְּדָא וּמִתְעֲטָרן דָּא בְּדָא עַד דְּאֲתַבְּנִי עֲלִיָּהּ בְּנִינָא
 וַיִּסּוּדָא.

וְכֹד אֶתְבְּנִיאוּ כָּלֵהוּ וְאֶתְעַטְרוּ. הוּוּ מִיַּיִן עֲלָאִין
 מִתְעַרְבִין בְּמִיַּיִן תַּתְּאִין וְאֶפִּיקוּ בֵּיתָא דְעֵלְמָא (ועל
 דא אפיקו תרין גהורין חד דאקרי ארץ ונהורא דאקרי שמים) וְעַל דָּא ב' אֶתְחַזִּי
 בְּרִישָׁא וּמִיַּיִן סִלְקִין וְנַחְתִּין עַד דְּהֵאֵי רְקִיעַ הוּוּ וְאֶפְרִישׁ
 לוֹן. וּמַחְלוֹקֶת הוּוּ בְּשַׁנֵּי דְבֵיהּ אֶתְבְּרִי גֵיהֶנּוּם דְּאִיהוּ נוֹרָא
 דְּדִלִיק כְּמָא דָּאֵת אָמַר, (דברים ד) אִשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזִמִּין
 לְאֶשְׂרָאָה עַל רִישֵׁיהּוּ דְחֵיבִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵהֶכָּא כָּל מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם
 סוּפָה לְהֶתְקַיִים. דְּהָא הֶכָּא מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם
 שָׁמַיִם הוּוּ וְשָׁמַיִם בְּהֵאֵי אֶתְקַיִים. לְבַתַּר דָּא דְכַתִּיב
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם וְגו'. בְּקַטְפִּירָא דְעִילִיתָא
 בְּקַסְטִייהּוּ שְׁכִיחִי וְאֶתְקַיִמוּ. דְּהָא תַּנִּינָן כְּתִיב, (שמות כו)
 וְהַבְדִּילָהּ הַפְּרוּכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים
 דְּיִיקָא, דְּהָא אִיהוּ רְקִיעַ דְּמִפְּרֵשׁ בְּגוּ בְּאַמְצָעִיתָא.

תָּא חַזִּי, כְּתִיב לְבַתַּר יְקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל
 מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמַּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד.
 לְאַתַּר דְּאֶקְרִי אֶחָד. וְאִיהוּ יָם תַּתְּאָה דְּהָא אִיהוּ אֲשֻׁלִים
 לְאַחַד. וּבְלֹא אִיהוּ לָא אֶקְרִי אֶחָד. וּמִשְׁמַע דְּכַתִּיב יְקוּוּ
 דְּבֵיהּ מִתְּכַנְּשִׁין כָּלֵהוּ מִיָּא כְּמָא דָּאֵת אָמַר, (קהלת א) כָּל
 הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר אֶל מְקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֶתַר דְּכַתִּיב

בֵּיה (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. דִּהָא אִיהוּ נְטִיל
כָּלֵא וְשָׂדֵי בִימָא וּבִיה אֶתְתַּקְנַת אַרְעָא דְכְּתִיב וְתִרְאֶה
הַיְבֻשָּׁה דָּא הוּא אַרְץ. כְּמָא דְאֵת אִמְר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לַיְבֻשָּׁה אַרְץ.

אִמְאִי אִקְרִי יְבֻשָּׁה. אִמְר רַבִּי יִצְחָק הֵיִינוּ דְכְּתִיב (דברים
טו) לֶחֶם עֹזְנִי לֶחֶם עָנִי כְּתִיב. וּבְגִין דְּאִיהוּ לֶחֶם
עָנִי אִקְרִי יְבֻשָּׁה. וְשָׂאִיב בְּגִוּוּהַ כָּל מִימִין דְּעַלְמָא וְאִיהִי
יְבֻשָּׁא הוּי. עַד דְּאֵתֵר דָּא אִמְלִי לָהּ וּכְדִין נְגִדִין מִיָּא
אוֹרַח דְּאֲנוּן מְקוֹרוֹת.

וּלְמַקּוּוּהַ הַמִּים קָרָא יָמִים דָּא הוּא בֵּית כְּנִישׁוֹת מִיִּין
דְּלְעִילָא דְתַמָּן מִתְּכַנְשִׁין כָּל מִיָּא וּמִתַּמָּן נְגִדִין
וּנְפַקִין.

השלמה מזהשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הוּי בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשָּׁם בָּא זֶרַע שֶׁל
יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשְּׂדֵרָה מְשׁוּף מִן הַמוֹחַ שֶׁל אָדָם
וּבָא לְאִמָּהּ וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע דְכְּתִיב (ישעיה מ"ג) מִמִּזְרַח
אֲבִיא זֶרַעַךְ, כְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמָּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ
יִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ, וּכְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַד
בָּא לְעוֹלָם דְכְּתִיב (קהלת א) הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַד בָּא.
וּמִאִי מִמְעָרְב אֶקְבֵּצְךָ, מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד
לְמַעָרְב. וְלָמָּה אִיקְרִי מַעָרְב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעָרְב כָּל

הַזֶּרַע. מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה, לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לוֹ כִּלְהַ
 נָאָה וְצָנוּעָה בְּחִדְרוֹ, וְהִיָּה לּוֹקַח מִבֵּית אָבִיו עוֹשֶׁר וּמְבִיא
 לָהּ תְּמִיד וְלוֹקַחַת הַכֹּל וּמְצַנְעַת אוֹתוֹ תְּמִיד וּמְעַרְבַת
 הַכֹּל. לְסוֹף יָמִים בִּיקָשׁ לְרֵאוֹת מָה אָסַף וּמָה קִיבֵץ הֵיִינוּ
 דְּכִתִּיב וּמְמַעְרַב אֶקְבֹּצֶךָ. וּמֵאֵי גִיהוּ בֵּית אָבִיו דְּכִתִּיב
 מִמְזוֹרַח אָבִיא זֶרַעךָ מִלְּמַד שְׁמִמְזוֹרַח מְבִיא וְזוֹרַע בְּמַעְרַב
 וְאַחַר כֵּךְ הוּא מְקַבֵּץ מָה שֶׁזֶרַע. ע"כ: (עד כאן מזהה שמטות)

אָמַר רַבִּי חֵיִיא מְקוּהַ הַמִּים דָּא צְדִיק. דְּכַד מְטָא לְמְקוּהַ
 הַמִּים כְּתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג)
 אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. (וכן אור קדמא טוב אקרי. וכן פלהו כתיב בהו כִּי טוֹב.
 בר יומא תננינא דלא כתיב ביה כִּי טוֹב.) רַבִּי יוֹסִי אָמַר יִשְׂרָאֵל מְקוּהַ
 אִיהוּ. דְּכִתִּיב, (ירמיה יז) מְקוּהַ יִשְׂרָאֵל יִי.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר דָּא צְדִיק. הֵינוּ דְּכִתִּיב קָרָא יָמִים. בְּגִין
 דְּנַחְלִין וּמְבוּעִין וּנְהַרִין פְּלָהוּ נְטִיל לֹון וְאִיהוּ
 מְקוּרָא דְּכָלָא וְאִיהוּ נְטִיל פְּלָא בְּגִינֵי כֵךְ יָמִים. וְעַל דָּא
 וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב.
 וּבְגִין דְּאֶתְרָשִׁים אִיהוּ אֶפְרִישׁ בֵּין יוֹמָא קְדָמָא
 לְתַלִּיתָא וְלָא אֶתְמַר כִּי טוֹב בְּגוּיָהוּ. דְּהָא
 בְּיוֹמָא תַלְיִתָא עָבַדַת אֶרְעָא אִיבִין מְחִילָא דְּהָאֵי צְדִיק.
 דְּכִתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׁב מְזַרְעֵ
 זֶרַע עֵץ פְּרִי. מֵאֵי עֵץ פְּרִי. דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּאִיהוּ

עֶבֶד אֵיבִין וּפְרִין. עוֹשֶׂה פְּרִי דָא צְדִיק יְסוּד דְּעֵלְמָא.
 לְמִינוּ דְּכָל בְּנֵי נְשָׂא דְּאִית לֹון רוּחָא קְדִישָׁא. דְּאִיהוּ
 אֵיבָא דְּהֵהוּא אֵילְנָא רְשִׁים בְּהוּ רְשִׁמָּא לְמִינוּ.
 וּמַאי אִיהוּ, בְּרִית קְדֻשׁ בְּרִית שְׁלוֹם. וּבְנֵי מְהִימְנוּתָא
 לְמִינוּ, לְמִינוּ עָאֲלִין וְלֹא מִתְּפַרְשָׁן מִנִּיהּ. וְצְדִיק עוֹשֶׂה
 פְּרִי הוּא. וְהֵהוּא אֵילְנָא אֲתַעְבַּרְת וְאֲפִיקַת הֵהוּא פְּרִי
 לְמִינוּ. לְמִינוּ דְּהֵהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דִּיהוּי כְּבוֹתִיָּה.
 זְכָאָה חוּלְקִיָּה מֵאן דְּדָמִי לְאַמִּיָּה וּלְאַבוּי. וְעַל פֶּן
 רְשִׁמָּא קְדִישָׁא בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דִּידְמִי
 לְאַמִּיָּה. (בְּגִין דְּהִיא דְּרָגָא תְּמִינָאָה וְהִיא נְפִשָׁא דְּפֶרַח מְנָה אֲעֻטְרִיכַת לְאַתְחַזְזָא קַמָּה
 לְתַמְנִיא יוֹמִין) וְכֹד אֲתַפְרַעַת וְאַתְגַּלִּיָּא רְשִׁמָּא קְדִישָׁא בְּגִין
 דִּידְמִי לְאַבוּי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אֲמָא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא
 בְּרִית קְדֻשׁ אֲבוּי. לְמִינוּ דִּידְמִי לִיהּ וְאַתְרִשִׁים בֵּיהּ.
 אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. זָרְעוּ בּוֹ. זָרַע בּוֹ מִבְּעֵי לִיהּ.
 מַאי זָרְעוּ בּוֹ. אֶלָּא זָרַע וְא"ו בּוֹ. עַל הָאָרֶץ הַכִּי
 הוּא וְדָאִי. דְּהֵא הֵהוּא זָרַע אֲשֶׁדִי עַל אֲרַעָא. זְכָאָה
 חוּלְקִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּאֲנוּן קְדִישִׁין וְדְמִיִּין לְקְדִישִׁין. וְעַל
 דָּא וְדָאִי כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צְדִיקִים. כָּלֶם צְדִיקִים
 וְדָאִי. דְּהֵא מְהִנֵּי נְפִקוּ וְלִהְנֵי דְמִיִּין. זְכָאִין אֲנוּן בְּעֵלְמָא
 דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

(דף לג ע"ב)

אֲמַר רַבִּי חֵיִיא כְּתִיב, (ירמיה י ונא) עוֹשֶׂה אֲרֶץ בְּכַחוּ. מַאי

עוֹשֶׂה אֶרֶץ (בְּכָחוֹ. עֲשֵׂה אֶרֶץ מִבְּעֵי לַיָּהּ. אֵלֹא עוֹשֶׂה וְדַאי תְּדִיר וּמִתְקַן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְהַאי אֶרֶץ) הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא. בְּכָחוֹ הָא
 צְדִי"ק. מִכִּין תִּבְל בְּחֻכְמָתוֹ. תִּבְל הָא אֶרֶץ דְּלִתְתָּא.
 בְּחֻכְמָתוֹ הָא צְדָק דְּכֻתִּיב וְהוּא (תהלים ט) יִשְׁפּוּט תִּבְל
 בְּצְדָק. עוֹשֶׂה אֶרֶץ הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהוּא מִתְקִין
 אֶרְעָא וּמִתְקִין אֶרְחוּי. וּבְמָה. בְּכָחוֹ פְּדָקָא מְרֻן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתּוּן גְּלִיפִן דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אֵית קוּטְרִי
 דְּאַתּוּן כ"ב קְטִירִין פְּחָדָא. תְּרִין אַתּוּן הָא סְלִיק
 וְדָא נְחִית וְדִסְלִיק נְחִית וְדִנְחִית סְלִיק. וְסִימָן הָא (ישעיה מדה)
 א"ך ב"ך א"ל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר טִיפְסָא דְּשִׁיקְלָא בְּאַמְצָעִיתָא קִימָא.
 וְסִימָן (ויקרא ט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקַל וְגו'. מִשְׁקַל לִישָׁן
 דְּקִימָא בְּאַמְצָעִיתָא. וְרוּא הָא (שמות ל) שְׁקַל הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב.
 וּמֵאֲזֵנִים בֵּיה קִימָן וְאַתְקְלוּ. מָאן מֵאֲזֵנִים כְּמָא דְּאַתְ
 אָמַר, (ויקרא ט) מֵאֲזֵנֵי צְדָק. וְכֻלְהוּ קִימִין בְּמִשְׁקַל בְּשִׁיקְלָא
 הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשִׁיקְלָא הַקֹּדֶשׁ הָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּתִיב, (תהלים לג) בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ
 וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צַבָּאָם. בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אֵלִין
 שָׁמַיָא דְּלִתְתָּא דְּאַתְעֵבִידוּ בְּדַבַּר שָׁמַיִם דְּלְעֵילָא. בְּרוּחַ.
 דְּאַפִּיק קָלָא עַד דְּמִטִּי לְהֵהוּא נְהַר דְּנִגִּיד וְנִפִּיק וְלָא
 פְּסִקִין מִימּוּי לְעֵלְמִין. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צַבָּאָם. כְּלָהוּ תִתְאַי
 קִימִין בְּרוּחַ דְּאִיהוּ דְּכַר.

(תהלים קד) מִשְׁקֵה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע
הָאָרֶץ. מִשְׁקֵה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. מֵאֵן עֲלִיּוֹתָיו
כְּדָקָא מְרוֹן. דְּכַתִּיב, (תהלים קד) הַמִּקְרָה בַּמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרֵי
מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ. רִזָּא דְהֵהוּא נָהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק
לְתַתָּא הָדָא הוּא דְכַתִּיב עוֹשֶׂה פְּרֵי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ וְגו' **וְהָא אַתְּמַר:**

יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאֹרֶת
חֶסֶד. רַבִּי חֲזַקְיָה אֹמֵר מְאֹרֶת דְּשְׂרִיא בֵּיה תּוֹקְפָא
דְּדִינָא. קִילְטָא דְּדִינָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר יְהִי מְאֹרֶת לְתַתָּא
אִיהִי סִיְהָרָא דְּבַה תִּלְיָא אֲסַפְרָה לְרַבִּי עֲלָמָא. וּבַה תִּלְיָא
מְאֹרֶת. בְּגִין דְּאִיהִי נְהוּרָא זּוּטְרָא מְכַל נְהוּרִין. וְזַמְנִין
דְּאִתְחַשְׁכָּא וְלֹא מְקַבְּלָא נְהוּרָא.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רְקִיעָא דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֻלָּהוּ.
בְּגִין דְּנִטִּיל כָּל נְהוּרִין וְהוּא נְהִיר לְהַאי נְהוּרָא
דְּלֹא נְהָרָא (וְהוּא תִלְיָא בֵּיה בְּגִין דְּאִתְדַבֵּק בָּהּ הַהוּא מְאֹרָה וּבֵיה תִלְיִין לְתַתָּא כָּל

אֲנָן וְיִיגִין אַחֲרֵנִין בְּגִין וְעִירוּ דְּנְהוּרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאִפִּיק (ב"א וְאִפִּילוּ) הַאי רְקִיעָא דְּלֹא
נְהִיר. וְקָרִינָן לֵיה מְלָכוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָרֶץ
הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ (דְּנְהִיר) הַאי רְקִיעַ. בְּגִינֵי כֶּף יְהִי
מְאֹרֶת חֶסֶד ו'. מֵאֵי טַעְמָא דְּהָא בְּלֹא וְאִ"ו מוֹתָא הוּא
בְּעֲלָמָא.

יְהִי מֵאֲרֹת כָּלֹא בֵּיה תִּלְיָא לְאַכְלָלָא לִילִית בְּעֵלְמָא.
 כְּתִיב, (איוב ג) קָטַן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכִתִּיב, (ישעיה לג) כִּי
 אִם שָׁם אֲדִיר יִי לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה לד) אַךְ שָׁם
 הִרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָהּ מִנוּחַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מֵאֲרֹת. אֲסִפְקָלְרִיָּאָה דְלֹא נִהְרָא
 מִגְרָמָה. אֶלֹא עַל יְדָא דְנִהְרִין עֲלֵאִין דְנִהְרִין לָהּ
 כְּעֵשְׂשִׁיתָא דְלִקְטָא נִהוֹרָא דְנִהִיר. כְּתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה
 אַרְוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אַרְוֹן דָּא אֲסִפְקָלְרִיָּאָה
 דְלֹא נִהְרָא. הַבְּרִית אֲסִפְקָלְרִיָּאָה דְנִהְרָא. הִנֵּה אַרְוֹן דָּא
 הִיא מֵאֲרֹת. אַרְוֹן תִּיבּוּתָא לְאַעְלָאָה בְּגוֹיָה תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב.
 הַבְּרִית דָּא שְׂמִשָּׂא דְנִהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְרִית בְּהַדִּיָּה אַרְוֹן
 הַבְּרִית דְיִיִקָּא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְאִיהוּ אֲדוֹן כָּל
 הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְהָאִי אַרְוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׂמִשָּׂא דְנִהִיר לָהּ
 וְנִהִיר לְכָל עֵלְמָא. הֵכִי אֶתְקָרִי (דף לד ע"א) וּמִנִּיָּה
 נִקְטָא שְׂמָא. וְאֶתְקָרִי הָאִי אַרְוֹן אֲדוֹן בְּרֹזָא דְאֶלֹ"ה דְלֹ"ת
 נוֹ"ן יו"ד. כְּמָה דְאֶמְרִינָן צְדִיק וְצַדִּיק כֶּךָ אֲדוֹ"ן אֲדנ"י
 דָּא בְדָא תִלְיִין.

תָּא חֲזִי, כְּכַבִּים וּמִזְלוֹת בְּבְרִית קַיִמִין דְאִיהוּ (שְׂמִשָּׂא
 דְקִאֲמָרוּ וְדָא) רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְרְשִׁימִין בֵּיה וּגְלִיפִין בֵּיה
 כְּכַבִּים וּמִזְלוֹת וּבֵיה תִלְיִין לְאַנְהָרָא. רַבִּי יִיסָא סָבָא הוּוּה

אָמַר הָכִי יְהִי מֵאֲרֵת דְּתַלְיִיא בְּרֻקִיעַ הַשְּׁמַיִם וְדָא סִיְהָרָא
 דְּתַלְיִיא בֵּיתָה. כִּיּוֹן דְּכֹתִיב וְהָיוּ לְמְאֹרוֹת הָא שְׁמֵשָׁא (כאן
 חסר) וְלְמוֹעֲדִים דְּהָא זְמַנֵּיא וְחֲגִין יְרַחֲיִן וְשַׁבְּתֵי בְּהוּ
 תַלְיָאן וְהוּ.

וְכֹלָא בְּעֵבִידְתָּא קַדְמָאָה עֲלָאָה. דְּשְׁמִיָּה קַדִּישָׁא
 אֲתֵאֲחִיד בֵּיתָה. וְאִיהוּ הוּא כֹלָא. שְׁבַעָה פְּכַבֵּי אַנּוּן
 לְקַבֵּל שְׁבַעָה רְקִיעֵין וְכֹלְהוּ מִדְּבַרֵּי עֲלָמָא. וְעֲלָמָא עֲלָאָה
 עֲלֵייהוּ. וְתַרִּין עֲלָמִין נִינְהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה וְעֲלָמָא תַתָּאָה.
 תַתָּאָה כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָא דְכֹתִיב, (דְּבַרֵּי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם
 וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עֲלָאָה. וּמֶלֶךְ תַתָּאָה.

כְּתִיב יי מֶלֶךְ יי מֶלֶךְ יי מֶלֶךְ לְעוֹלָם וְעַד. יי מֶלֶךְ
 לְעֵילָא. יי מֶלֶךְ בְּאַמְצַעִיתָא. ה' יְמִלוּךְ לְתַתָּא. רַבִּי
 אַחָא אָמַר יי (נ"א דָּא חֲכָמָה עֵילָאָה) מֶלֶךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה
 דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְאֲתֵי. יי מֶלֶךְ דָּא תַפְאָרֵת יִשְׂרָאֵל. יי
 יְמִלוּךְ דָּא אַרְוֹן הַבְּרִית (נ"א רַבִּי אַחָא אָמַר יי מֶלֶךְ דָּא חֲכָמָה עֲלָאָה. יי מֶלֶךְ
 דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה דְאֲתֵי. יי יְמִלוּךְ דָּא תַפְאָרֵת יִשְׂרָאֵל).

אַתָּא זְמַנָּא אַחְרָא דְיוֹד וְאַהֲדַר לֹון מִתַּתָּא לְעֵילָא. וְאָמַר
 (תהלים י) יי מֶלֶךְ עוֹלָם וְעַד. יי מֶלֶךְ לְתַתָּא. עוֹלָם
 בְּאַמְצַעִיתָא. וְעַד לְעֵילָא. דְתַמָּן וִיעוּדָא וְקִיּוּמָא
 וְאַשְׁלִימוּתָא דְכֹלָא. מֶלֶךְ לְעֵילָא יְמִלוּךְ לְתַתָּא.
 רַבִּי אַבָּא אָמַר כֹּל הַנִּי מְאֹרוֹת כְּלָהוּ מִתְחַבְּרִין בְּרֻקִיעַ

הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ לְאַנְהָרָא עַל אֲרַעָא. מָאן הוּא
 רְקִיעָא דְנַהִיר עַל אֲרַעָא. הוּי אִימָא דָּא נָהַר דְנִגִּיד
 וְנִפִּיק מֵעֵדן דְכְּתִיב וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.
 תָּא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּסִיְהָרָא שְׁלֵטָא וְאִתְנַהִיר מִהֵוּא נִהָרָא
 דְנִגִּיד וְנִפִּיק. כָּל אַנּוּן שְׁמִיָּא דִּלְתַתָּא וְחִילִיְהוּן
 כְּלֵהוּן אֲתוּסְפֵן נִהוּרָא. וְכַכְבֵּיָא דְמִמֶּנּוּן עַל אֲרַעָא כְּלֵהוּ
 שְׁלֵטִין וּמַגְדִּלִין צְמַחִים וְאֵילָנִין. וְעֲלָמָא אֲתֵרְבִי בְּכֵלְהוּ.
 וְאִפִּילוּ מִיָּא וְנוּנִי יִמָּא כְּלֵהוּ בְּרַבּוּ יִתִיר. וְכַמָּה גְרַדִּינִי
 נִימוּסִין שְׁאֲטוֹן בְּעֲלָמָא. בְּגִין דְכֵלְהוּ בְּחֻדּוּהָ בְּרַבּוּ חִילָא.
 כִּד חֻדּוּהָ הוּא בְּבִי מִלְכָּא אִפִּילוּ אַנּוּן מִבֵּי תִרְעִי. וְאִפִּילוּ
 אַנּוּן מִדְּבֵי טְרַנְשִׁי (נ"א טְרַטְשִׁי). כְּלֵהוּ חֻדָּן וְשְׁטָאן בְּעֲלָמָא.
 וְרַבֵּי דְעֲלָמָא בְּעֵינִין לְאַסְתְּמָרָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְכִד
 כְּלֵהוּן קִיָּמִין בֵּיהּ כְּדִין חֻדּוּתָא דָּא עִם דָּא, כְּדִין
 סִיְהָרָא אֲזַעִירַת נִהוּרָא מִקַּמֵּי שְׁמִשָּׁא. כָּל מַה דְנִטִּיל בְּגִין
 לְאַנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דְכְּתִיב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַב יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָנָה כְּאֹרֶךְ
 הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתַיִם כְּאֹרֶךְ שְׁבַעֲתַיִם
 הַיָּמִים. מָאן שְׁבַעֲתַיִם הַיָּמִים. אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעֲתַיִם יוּמִין
 דְּבְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעֲתַיִם יָמֵי
 הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאֵי. בְּגִין דִּהֵוּא זְמַנָּא אֲתַבְּסֵם

עֲלָמָא וְאִתְהַדַּר בְּאִשְׁלָמוֹתֶיהָ וְלֹא אֶתְפָּגִים סִיְהָרָא בְּגִין
 חוּיָא בִישָׂא דְכְּתִיב בֵּיהּ (משלי טז) וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹהֵי.
 וְאִמְתִּי יְהֵא דָּא בְּזֻמְנָא דְכְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת
 לְנֻצָּחַת. וְכִדִּין פְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְיָ אֶחָד וְשִׁמוֹ
 אֶחָד:

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 אֵלִין מִיִּין תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגֻוּנָא
 דְּלַעִילָא. אַנּוֹן עֲלָאִי וְאַנּוֹן תַּתְּאִי. רַבִּי חֵיִיא אָמַר עֲלָאִי
 אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה
 כְּמָה דְּאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל
 הָאָרֶץ אֵלִין שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאִתְחַזֵּן לְבַנֵּי נֶשָׂא בְּחִיזוֹ דְּבַר
 נֶשׁ. מִשְׁמַע דְּכְּתִיב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאִית אַחֲרָנִין
 דְּלֹא אִתְחַזֵּן אֶלָּא בְּרוּחָא מִמֶּשׁ לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי
 נֶשָׂא.

(דף לד ע"ב)

בְּגִינֵי כֹךְ לָא פְּתִיב בְּאֵלִין לְמִינָהוּ כְּאַנּוֹן אַחֲרָנִין
 דְּכְּתִיב בְּהוּ וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהוּ, בְּגִין
 דְּאֵלִין לָא מְשַׁנְיִין מִמִּינֵיהוּ לְעֲלָמִין כְּהַנֵּי אַחֲרָנִין דְּלֹא
 פְּתִיב בְּהוּ לְמִינָהוּ. וְאִי תִימָא אִית בְּהוּ דְּמְשַׁנְיִין דָּא מִן
 דָּא. הֵכִי הוּא וְדַאי דְּהָא אִית בְּהוּ דְּמְשַׁנְיִין אֵלִין מֵאֵלִין
 בְּגִינֵי כֹךְ פְּתִיב וּמִשָּׁם יִפְרַד:

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּיִמִּים הַגְּדֹלִים. אֵלֶיךָ לְוִיָּתָן וּבֵת
 זֹגֹג. אֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמְשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דִּיהֵיא חַיָּה
 דְּאִיהִי רוֹמְשֶׁת לְד' סְטְרֵי עֲלְמָא. וּמָאן אִיהִי חַיָּה דְּאִיהִי
 רוֹמְשֶׁת. הוּי אִימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
 לְמִינֵיהֶם. דְּמִיין מַגְדְּלִין לֹון. דְּכַד אָתִי סְטְרָא דְדָרוֹם
 שָׂרָאן מִיין וְנַגְדִין לְכָל סְטְרִין וְאַרְבֵּי יַמָּא אֲזִלִין וְעֵבְרִין
 כְּמָה דְאָתְּ אָמַר, (תהלים קד) שָׁם אֲנִיֹּת יִהְלְכוּן לְוִיָּתָן זֶה
 יִצְרָתָ לְשַׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ. כְּמָה דְאָתְּ אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף
 הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְבָר.
 רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּלָהוֹן מְשִׁית גְּדַפִּין וְלֹא מְשַׁנֵּיין לְעֲלָמִין.
 וּבְגִינֵי כַף כְּתִיב לְמִינֵהוּ. מֵאִי לְמִינֵהוּ. לְזַיִּינָא דְלַעִילָא.
 וְאֵלֶיךָ טָאסֹן וְשָׂאטֹן עֲלְמָא בְּשִׁית וְחַמָּאן עוֹבְדִין דְּבַנֵּי
 נְשָׂא וְסֻלְקִין לֹון לְעִילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת י) גַּם
 בְּמַדְעָה מֶלֶךְ אֵל תִּקְלָל וְגו'.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר הָרוֹמְשֶׁת, הַשּׁוֹרְצָת מִבְּעֵי לִיה. אֲלֵא
 כְּדָא מְרִינֵן רַמֵּשׁ לִילִיא. וְעַל דָּא (תהלים קד) בּוֹ תִרְמוֹשׁ
 כָּל חַיָּתוֹ יַעַר. דְּכִלְהוּ שְׁלֻטָּאן בְּשַׁעֲתָא דְאִיהִי שְׁלֻטָּא.
 וּפְתַחֲזִין שִׁירְתָּא בְּתַלַּת סְטְרִין דְּפִלְגּוּ לִילִיא. וְזֹמְרֵי
 שִׁירְתָּא וְלֹא מְשַׁתְּכֵי. וְעַל אֵלֶיךָ כְּתִיב, (ישעיה סב)
 הַמְזַפְּרִים אֶת ה' אֵל דְּמֵי לְכֶם.

רַבִּי שְׁמֵעוֹן קָם וְאָמַר מִסְתַּכֵּל הוּינָא, דְכַד בְּעָא קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְמַבְרִי אָדָם, אֲזִדְעֻזְעוּ כָּל עֲלָאִין
 וְתַתְּאִין. וְיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה הוּהוּ סָלִיק בְּדַרְגוּי עַד דְּסִלְקָא
 רְעוּתָא עֲלָאָה וְנִהִיר שִׁירוּתָא דְכָל נְהוּרִין. וּפְתַח תְּרַעָא
 דְּמִזְרַח דְּהָא מִתְּמַן נְהוּרָא נִפְיָק. וְדָרוּם אַחְמִי תוֹקְפִי
 דְּנְהוּרָא דִּירִית מִרִּישָׁא וְאַתְתַּקְּףָּהּ בְּמִזְרַח. מִזְרַח אַתְקִיף
 לְצַפּוֹן וְצַפּוֹן אַתְעַר וְאַתְפַּשֵּׁט וְקָרִי בַחִיל סְגִי לְמַעְרַב
 לְמַקְרַב וְלֹא שְׁתַּתְּפֹא בַּהֲדִיָּה. כְּדִין מַעְרַב סִלְקָא בְּצַפּוֹן
 וְאַתְקַשְׁר בֵּיהּ. לְבַתַּר דָּרוּם אַתִּיא וְאַחִיד בְּמַעְרַב. וְסַחְרִין
 לִיָּה דָרוּם וְצַפּוֹן דְּאֲזֵלִין גְּדָרִי גְּנַתָּא. כְּדִין מִזְרַח קָרִיב
 בְּמַעְרַב וּמַעְרַב שְׂרִיא בְּחַדוּה וּבְעָאֵת מַכְלָהוּ וְאָמַר נַעֲשֵׂה
 אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. דְּלֵהוּי כְּגוּוּנָא דָּא בְּאַרְבַּע סְטָרִין
 וְעִילָא וְתַתָּא. וּמִזְרַח אַתְדַּבֵּק בְּמַעְרַב וְאַפִּיק לִיָּה. וְעַל

דָּא תַנִּינָן אָדָם מֵאַתַּר דְּבֵית הַמְּקַדֵּשׁ נִפְקָ.

תּוּ נַעֲשֵׂה אָדָם. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַלִּין תַּתְּאִי
 דְּאָתוּ מִסְטָרָא דְּלְעִילָא. רְזָא דְשִׁמָּא דָּא דְּסִלִּיק אָדָם.
 אָדָם מְרֻזָּא סְתִימָא עֲלָאָה. אָדָם רְזָא דְאַתּוּוּן. דְּהָא אָדָם
 כָּלִיל לְעִילָא וְכָלִיל לְתַתָּא. אָדָם אַחַד לְעִילָא לְעִילָא. ׀
 סְתִימָא דְּאִיָּה ׀ מְלַבְרָבָה הַמְשָׁרָה. ד' תַּתְּאָה דְּסְתִימָא
 בְּמַעְרַב. וְדָא כָּלִילָא דְּלְעִילָא וְתַתָּא. אַתְתַּקֵּן לְעִילָא
 אַתְתַּקֵּן לְתַתָּא.

אֵלֶיךָ אֶתְּוֹן כִּד נִחַתָּ לְתַתָּא כְּלָהּ כְּחֵדָּא בְּאַשְׁלָמוֹתֶיהָ
 אֲשֶׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְנוֹקְבָא בְּסִטְרוֹי אֶתְדַבְּקַת.
 עַד דְּאַפִּיל עֲלוּיָהּ שְׁנַתָּא וּדְמוּךְ. וְהוּוּ רָמִי בְּאַתֵּר דְּבִי
 מְקַדְשָׁא לְתַתָּא.

וְנִסְר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ וְתַקִּין לָהּ כְּמָה דְּמִתְקַנִּין
 לְכָלָה וְאַעֲלָא לִיָּה. הֵדָּא הוּוּ דְכְּתִיב וַיִּקַּח אַחַת
 מִצְּלָעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחֲתָנָה. וַיִּקַּח אַחַת דְּיִיקָא.
 בְּסִפְרֵי קַדְמָאִי אֲשַׁכְּחָנָא (ויקרא יט ע"א) דָּא לִילִית קַדְמִיתָא
 דְּהוֹת עֲמִיָּה וְאַתְעַבְרַת מִנִּיָּה וְלֹא הוֹת לְקִיבְלִיָּה עֶזֶר כְּמָה
 דְּכְּתִיב וְלֹא אָדָם לֹא מָצָא עֶזֶר כְּנֻגְדוֹ. מֵאִי עֶזֶר סִמְךָ. עַד
 הֵהִיא שְׁעַתָּא דְכְּתִיב לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה
 לוֹ עֶזֶר כְּנֻגְדוֹ. תָּא חֲזִי אָדָם בְּתַרְאָה דְּכֻלָּא הוּוּ. הָכִי
 אֶתְחַזִּי לְמִיתִי עַל עֲלָמָא שְׁלִים.

תּוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב וְכֹל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה
 בְּאַרְצָךְ וְכֹל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ
 אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכֹל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה אֵלֶיךָ (דף לה ע"א)
 אֵילָנִין רַבְרַבִּין לְנִטְיֵעוּ לְבַתֵּר וְהוּוּ זְהִירִין.

תָּא חֲזִי, אָדָם וְחוּוּה דָּא בְּסִטְרָא דְדָּא אֶתְבְּרִיאֵו. מֵאִי
 טַעְמָא לָא אֶתְבְּרִיאֵו אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. בְּגִין דְּכְּתִיב כִּי
 לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְזוּוּגָא לָא אֲשֶׁתְּכַח
 בְּתַקוּנִיָּה כְּדָקָא יְאוּת. וְכֹד אֶתְתַּקְּנוּ הָאִי דְלַתְתָּא
 וְאַתְהֵדְרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדִין אֲשֶׁתְּכַח לְעִילָא.

מִנְלָן מִן הַמִּשְׁפָּן דְּכְתִיב, (שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁפָּן בְּגִין
 דְּמִשְׁפָּן אַחְרָא אֲתָקַם עִמֵּיהּ. וְעַד לָא אֲתָקַם
 לְתַתָּא לָא אֲתָקַם לְעֵילָא. אוּף הָכָא כִּד אֲתָתְקַם לְתַתָּא
 אֲתָתְקַם לְעֵילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעַן לָא אֲתָתְקַן לְעֵילָא לָא
 אֲתַבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְקָרָא אוּכַח דְּכְתִיב כִּי לָא
 הַמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּבְגִינֵי כִךְ וְאָדָם אֵין דְּלָא
 הוּהּ בְּתַקוּנֵיהּ.

וְכִד אֲשַׁתְּלִימַת חוּהּ אֲשַׁתְּלִים אָדָם. וְקַדָּם לָכֵן לָא
 אֲשַׁתְּלִים. וְרוּזָא דָּא דְּעַד כְּעַן לָא אֵית אֲתָ סְמִךְ
 בְּפִרְשָׁתָא. וְאָף עַל גַּב דְּחִבְרִיָּא אֲמָרוּ. אַבְל סְמִךְ דָּא
 יְעוּר. וְדָא יְעוּר דְּלְעֵילָא דְּאֲתַהֲדֵר לְעֵילָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין
 דְּכַר וְנוֹקְבָא. אֲסַתְּמֵךְ דָּא לְקַבֵּל דָּא וְדָאֵי. (תהלים קיא)
 סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בְּאַמַּת וְיִשְׂרָאֵל. סְמוּכִים, דָּא
 דְּכַר וְנוֹקְבָא דְּאַנוּן סְמוּכִים כְּחֵדָא (ב"א דַּאנוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתְּאָה
 בְּעוֹלָם עֲלָאָה דְּעַד לָא אֲתַתְּקַן עוֹלָם תַּתְּאָה לָא אֲתַתְּקַן הַחוּזָא עוֹלָם דְּקַאמְרוּן) (האי עוֹלָם
 דְּקַא אַמְרוּן תְּלִיא בְּעוֹלָם דְּלַתְּתָא וְכִד לָא אֲתַתְּקַן עוֹלָם דְּלַתְּתָא לָא אֲתַתְּקַן הַחוּזָא עוֹלָם דְּקַא
 אַמְרוּן).

כִּי לָא הַמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא דָּא בְּדָא סְמִיךְ.
 עוֹלָם דָּא תַּתְּאָה כִּד אֲתַתְּקַן וְאֲתַהֲדֵרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין
 וְאֲתַתְּקַנוּ אֲשַׁתְּכַח סְמִךְ לְעֵילָא. דְּהָא מְקַדְּמַת דְּנָא לָא
 הוּהּ עוּבְדָא בְּתַקוּנָא (ב"א עוֹלָם בְּתַיְקוּנֵיהּ) בְּגִין דְּלָא
 הַמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא בְּדָא תְּלִיָּא.

מִה פְּתִיב בְּתַרְיָה וְאֵד יַעֲלָה מִן הָאָרֶץ דָּא תְּקוּנָא
 דְּלַתְתָּא לְבַתַּר וְהַשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד
 יַעֲלָה מִן הָאָרֶץ דָּא תִּיאוּבְתָא דְנוֹקְבָא לְגִבֵּי דְכוּרָא. דְּבַר
 אַחַר מְאִי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח תְּקוּנָא
 דִּיעֲלָה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אַרְעָא תַתָּא אֲתַעַר
 עוּבְדָא לְעִילָא.

תָּא חֲזִי, תְּנָנָא סָלִיק מִן אַרְעָא בְּקַדְמִיתָא. וְעִנָּא
 אֲתַעַר. וְכֹלָא אֲתַחֲבַר לְבַתַּר דָּא בְּדָא. כְּגוּוּנָא דָּא
 תְּנָנָא דְקָרְבָנָא אֲתַעַר מִתַּתָּא וְעֵבִיד שְׁלִימוֹ לְעִילָא
 וְאֲתַחֲבַר כֹּלָא דָּא בְּדָא וְאֲשַׁתְּלִימוֹ כְּגוּוּנָא דָּא לְעִילָא.
 אֲתַעְרוּתָא שְׂרִי מִתַּתָּא וְלְבַתַּר אֲשַׁתְּלִים כֹּלָא. וְאֲלַמְלָא
 דְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל שְׂרִיא בְּאֲתַעְרוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לָא אֲתַעַר
 לְקַבְלָה הֵהוּא דְלְעִילָא. וּבְתִיאוּבְתָא דְלַתְתָּא אֲשַׁתְּלִים
 לְעִילָא.

רַבִּי אָבָא אָמַר אֲמַאי כְּתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן וְעֵץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרָע. עֵץ הַחַיִּים הָא תְּנִינָן דִּמְהַלְךְ חֲמִשׁ
 מֵאָה שָׁנִין הוּוּ. וְכֹל מִימּוֹי דְּבְרֵאשִׁית מִתְּפַלְגִין תְּחוּתוּי.
 עֵץ הַחַיִּים בְּמַצִּיעוֹת דְּגִנְתָּא מְמֵשׁ וְהוּא נָטִיל כָּל מִימּוֹי
 דְּבְרֵאשִׁית וּמִתְּפַלְגִין תְּחוּתוּי.

דְּהָא הֵהוּא נְהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיֵק הוּא שְׂרִיא עַל הֵהוּא גִנְתָּא
 וְעִילָא בֵּיה וּמִתְּמָן מִתְּפַלְגִין מִיָּא לְכַמָּה סְטָרִין.

וְנָטִיל כָּל־אֵל הָהֵיא גְּנָתָא. וְלִבְתֵּר נִפְקֵי מִינָהּ וּמִתְּפִלְגִין
 לְכַמָּה נַחְלִין לְתַתָּא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל
 חַיְתוֹ שָׂדֵי. כְּמָה דִּנְפִקִין מִהֵהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה וְאַשְׁקֵי
 לְאַנּוּן טוּרִין עֲלָאִין דְּאַפְרִסְמוּנָא דְכִיָּא. לְבִתֵּר כִּד מְטָאן
 לְעֵץ הַחַיִּים מִתְּפִלְגִין תַּחֲתוּי בְּכָל סֵטֵר כְּפּוּם אֲרַחוּי.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע אֲמַאי אֲקָרִי הָכִי. דְּהָא עֵץ דָּא לָאו
 אִיהוּ בְּאַמְצָעִיתָא. אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע מֵאִי
 הוּא. אֲלָא בְּגִין דִּינִקָּא מִתְרִין סֵטְרִין וַיִּדַּע לֹון כְּמָאן
 דִּינִיק מִתְקָא וּמְרִירָא. וּבְגִין דִּינִקָּא מִתְרִין סֵטְרִין וַיִּדַּע
 לֹון וְשִׂרְיָא בְּגוּוִיָּיהוּ אֲקָרִי הָכִי טוֹב וְרַע. וְכָל אַנּוּן נְטִיעֵין
 שְׂרִיין עֲלִיָּיהוּ.

וּבֵיהּ אַחֲידָן נְטִיעֵין אַחֲרָנִין עֲלָאִין וְאַנּוּן אֲקָרוּן אַרְזֵי
 לְבָנוֹן. מָאן אַנּוּן (לעיל לא א) אַרְזֵי לְבָנוֹן. אַנּוּן שִׁית
 יוּמִין עֲלָאִין שִׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָאֲמַרְן. אַרְזֵי לְבָנוֹן
 אֲשֶׁר נָטַע. נְטִיעוֹת וְדַאי דְּאַתְקִימוּ לְבִתֵּר. מְכָאן
 וְלִהְלָאָה סֶמֶךְ מֵאִי הִיא וַיִּסְגּוֹר בְּשָׂר תַּחֲתָנָה. בְּסֵטְרוּי
 הוּהוּ. וְהוּהוּ דָּא בְּסֵטְרוּי דְדָא. וְדַאי עֶקְרָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא וְשִׁתִּיל (דף ל"ה ע"ב) לֹון בְּאַתֵּר אַחֲרָא וְאַתְהִדְרוּ אַנְפִּין
 בְּאַנְפִּין לְקִיוּמָא. כְּגוּוּנָא דָּא סְמִיכָן עֲלִמִין. עֶקְרָן קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל לֹון בְּאַתֵּר אַחֲרָא וְאַתְקִימוּ בְּקִיוּמָא
 שְׁלִים.